

De kleine kerk van Woltersum stamt in zijn huidige vorm uit de 18^e en de 19^e eeuw. De middeleeuwse voorganger, die al wordt genoemd in de 13^e-eeuwse kroniek van het klooster Wittewierum, werd in twee fasen afgebroken. In 1765 verdween het schip en in 1838 volgde ook de koorpartij met halfronde apsis. De middeleeuwen werden niet geheel vergeten: bij de herbouw werd de oude afbraaksteen hergebruikt en in de zijwanden en de sluitwand kwamen gotiserende spitsboogvensters. Een vrijstaande middeleeuwse toren kreeg in 1838 een opvolger in de vorm van de huidige, deels ingebouwde toren aan de oostzijde, die uitloopt in een sierlijke achzijdige lantaarn en een naaldspits. In 1996 werd de kerk overgenomen door de Stichting Oude Groninger Kerken.

Interieur

Ten opzichte van de oude kerk werd de inrichting omgedraaid. De preekstoel bevindt zich in het midden voor de westwand die begin 20^e eeuw werd versierd met een patroon van groene lijnen in Jugendstilstijl. Voor de preekstoel staan twee offerblokken, een 'kerkblok' uit 1831 en een 'armenblok' uit 1840. Tegen de zijwanden staan vier herenbanken met gesneden bekroningen uit de 18^e eeuw. In de toren bevindt zich een gedenksteen met het wapen Rengers en de datum 1558, en tegen de zuidmuur staat de grafzerk van Johan van Welveldt (†1634). Het orgel op de tribune voor de oostwand werd in 1894 gebouwd door de fa. P. van Oeckelen & zn. In de eerste helft van de 17^e eeuw werd de preekstoel voorzien van een klankbord met het opschrift: 'Salich syn de Godes woort hooren end dat bewaren: euangelium Lucae (...)'. Uit die tijd dateert ook de tinnen doopschaal die rust op een aan de trap bevestigde gietijzeren ring.

Adelskerk

Een bron uit 1638 maakt melding van een middeleeuws sacramentshuis dat op dat moment kennelijk nog overeind stond, en dat het wapen Rengers droeg. Dit voorname geslacht bezat sinds de late middeleeuwen het collatierecht in Woltersum en wist zich na de Reformatie nog verder te manifesteren, waardoor de kerk in de 17^e eeuw geleidelijk het karakter van een adelskerk kreeg. In een geschrift met genealogische aantekeningen vermeldt Gerlich Doys (1616-85) dat 'Egbert Rengers (...) tot Woltersum met zyn vyr quartyren in d'kerkcke op het choor in d'glaesen staet'.

Paneelschilderingen

In 1964 gaf de kerkvoogdij van Woltersum opdracht aan de plaatselijke schilder om de preekstoel te ontdoen van een laag zwarte verf. Bij het afbijten van de verflagen, eerst zwart, vervolgens rood-op-geel en daaronder groen-grijs, stuitte de schilder ten slotte op het eikenhout. Omdat het afbijtmiddel opgeraakt was begon hij vervolgens het volgende paneel af te krabben en trof tot zijn verbazing de contouren van een gezicht aan. Gelukkig begreep de schilder dat dit een bijzondere vondst betrof en staakte hij zijn werkzaamheden. Daarna konden de voorstellingen op de overige drie panelen zorgvuldig worden blootgelegd. Het bleek te gaan om een reeks laatmiddeleeuwse paneelschilderingen uit circa 1530. Het paneel tegen de muur en het deurtje zijn niet beschilderd. Het derde paneel toont de Geseling van Christus door twee beulen, met een derde knielende figuur rechts onder. Op het voorpaneel zijn slechts vage resten van de Doornenkroning te zien. Het vijfde paneel toont de zogenaamde Ecce homo-scène: Christus met doornenkroon staat voor Pilatus die gekleed is in een lange rode mantel met een breedgerande muts. Het zesde paneel verbeeldt de Kruisiging volgens het traditionele patroon met de gekruisigde Christus tussen Maria en Johannes, en aan de voet van het kruis de knielende Maria Magdalena. De stilistische datering van de scènes rond 1530 wordt bevestigd door de vorm van de scharnier en het ijzeren geheng van het deurtje.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

SOGK ©2021, herziene versie